

Skolan och elevers framtidstro

Göteborg 4 april 2017

BENGT PERSSON

HÖGSKOLAN I BORÅS

2017

Utbildning kanske viktigare än någonsin

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Inkluderingsfrågan högaktuell i våra grannländer

- Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging (Kunnskapsdepartementet, 2017)
- Børn med særlige behov skal så vidt muligt ikke udskilles til særlige undervisningstilbud, men undervises sammen med deres kammerater i den almene undervisning.
(Undervisningsministeriet, 2017)
- Den finska skolan har blivit betydligt mer inkluderande under senare tid (Hausstätter, R., 2017)

- Education for sustainability
 - Inclusive education
 - Accessible education

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Sustainable development cannot be achieved by technological solutions, political regulation or financial instruments alone. We need to change the way we think and act. This requires quality education and learning for sustainable development at all levels and in all social contexts.

Education for Sustainable Development (ESD) is about enabling us to constructively and creatively address present and future global challenges and create more sustainable and resilient societies.

(UNESCO, 2017, <https://en.unesco.org/gap>)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

“The right to inclusive education means transforming culture, policy and practice in all formal and informal educational environments to ensure education is for all learners”

/.../ “Inclusive education is important not only for persons with disabilities but the societies they live in, as it helps to combat discrimination, and to promote diversity and participation.”

(Office of the UN High Commissioner for Human Rights, 2016,
<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20437&LangID=E>)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

”Accessible education may be defined as the ways and means to ensure that people of all walks of life, including persons who are differently abled, are able to use and access learning facilities with ease. ... On the other hand, inclusive education policies offer a more programmatic approach such as a rights-based perspective that informs institution building and affirmative action for persons who are differently abled.”

(Salvador, Alma Maria O., 2015)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Myter om skolan

- Framgång har ett direkt samband med hur mycket pengar man satsar på skolan.
- Organisatoriskt differentierade skolsystem ger bättre utbildningsresultat.
 - Socioekonomiskt missgynnade elever är förutbestämda att få sämre resultat.
- Man måste ha talang för att lyckas med sina studier. (OECD, 2015, s. 28)

Tilltro till den egna kapaciteten och förmågan

Tillit till människor i den egna omgivningen liksom
till samhällets institutioner

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Tillit till andra (Europa):

Högst: Danmark, Finland, Norge, Island, Sverige

Lägst: Frankrike, Tjeckien, Grekland, Ungern,
Portugal

(OECD, 2013)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Inkludering handlar främst om skolans uppgift att förbereda barn och unga för en tillvaro tillsammans med andra där gemenskap, respekt och solidaritet är nyckelbegrepp, alltså om en allmänpedagogisk uppgift. Ändå uppfattas området, även internationellt, som ett specialpedagogiskt åliggande varigenom pedagogiken befrias från ansvar.

(Persson & Persson, 2016)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Populära handböcker som *What really works in special and inclusive education* (Mitchell 2014) och *Handbuch Inklusion und Sonderpädagogik* (Hedderich, Biewer, Hollenweger & Markowetz 2015) placerar inkluderingsfrågan i ett specialpedagogiskt paradigm, en ”svårighetsdiskurs”.

Inkludering kan handla om...

*... elever med olika slag av
funktionsnedsättning eller i behov av särskilt
stöd.*

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

... huruvida en elev är inkluderad i den dagliga skolpraktiken eller ej

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

... att utveckla en skola för alla

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

... utbildning för alla eller Education for All (EFA)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Det handlar om ... ett sätt att tänka där inkludering utgör en vägledande princip för det pedagogiska vardagsarbetet men med ett vidare syfte att bidra till ett mer inkluderande och hållbart samhälle där förmågan att bemästra framtida utmaningar är central.

(Persson & Persson, 2011)

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Inkluderingens objekt

Det leder fel att tala om *inkluderade elever*. Inkluderingens objekt är elevens interaktion med verksamheten. Vi bör alltså hålla oss till det engelskspråkiga begreppet *inclusive education* dvs *inkluderande undervisning, inkluderande verksamheter* eller *inkluderande förhållningssätt*.

FALLET ESSUNGA
-
FRAMGÅNG PÅ RIKTIGT ELLER BARA PÅHITT?

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

UTGÅNGSLÄGET 2007

- Den nationella statistiken 2007 visade att Essunga kommuns skolresultat var bland de absolut sämsta i landet
- Utbildningen var starkt segregerad

TRE ÅR SENARE

- Uppföljning av 2010 och 2011 års nior
- Intervjuer våren 2013 och våren 2014 med 10 x 2 elever
- Urvalskriterier:
 - kön
 - programval
 - meritpoäng
 - gymnasieskola

- Fullföljer gymnasiet i högre grad än riksgenomsnittet
- Andelen behöriga för universitet och högskola högre än riksgenomsnittet

Social capital theory

Whereas economic capital is in people's bank's accounts and human capital is inside their heads, social capital inheres in the structure of their relationships. To possess social capital, a person must be related to others, and it is those others, not himself who are the actual source of his or her advantage (Portes, 1998, p. 7).

Värderingar och normer

Inkludering, en seger emot segregeringen. Det tyckte jag. Det kändes som, av sociala skäl så var det väldigt bra dels för, ja, normalstörda elever, att få in personer med funktionsnedsättningar. Sedan tror jag att det var väldigt bra för de personerna att hamna i en vanlig klass. Av sociala skäl, sedan vet jag inte hur det var för dem rent ämnesmässigt då. Eftersom de, man hade olika förutsättningar i ämnena då.

forts:

Men av den anledningen så tror jag det och den erfarenheten jag har av personer med funktionsnedsättningar så, det värsta som kan hända är att man behandlas som en begränsad person. Man ska ha samma förutsättningar och liksom, ja lika värderingar och ja, förutsättningarna ska vara de samma och man ska ha samma plattform att stå på. Sedan, om den är begränsad i vissa delar, då får man ta det där i så fall. A4

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

- Vi hade ju ingen som gick där i vår klass så jag vet inte hur det var. A1
- Jag hade nog ingen sådan i min klass. Så jag har inga referenser till det direkt. A9
- Vi hade ingen som var i vår klass. Men jag kände inget så här att, att det var något jobbigt eller att jag hörde något sådant. Jag vet att vi hade vissa lektioner, det var aldrig några problem med det. Nej, det var inget som jag märkte av. B1

Liten grupp

I sexan så hade de något som hette Oasen. Men det tog de bort, sedan när de skulle göra den här drastiska åtgärden. Så då skulle de lärarna vara med i klassen istället. Så man fick vara med där. Man fick lära sig en mycket enklare nivå när man var nere i Oasen. Så då fick man samma nivå som de andra men med mer hjälp istället. Det tyckte jag var bättre.

/.../ Så som det var i sexan när vi var nere i Oasen, då tror jag inte att jag hade klarat nationella proven och det. Jag klarade ju det som hon lade fram, läraren. Det som var för den gruppen. Men sedan ifall jag skulle tävla eller vad man ska säga med en i klassen då skulle ju den vinna överlägset. Om jag hade varit kvar på Oasen så hade jag nog inte klarat nationella i nian. A2

Sista tiden i nian där så var vi till och med ett gäng som träffades extra bara för att plugga på prov. För att få så bra resultat som möjligt. Så vi träffades liksom extra på vår fritid. Det var ganska ovanligt liksom. Det var, om man nu får kalla det för en kultur så var det ganska, liksom ganska konstigt, för det var inte så många som hade gjort det innan. Det hade jag aldrig gjort liksom. Träffat kompisar för att plugga. Det hade jag aldrig gjort i hela mitt liv innan. B5

- I: Du funderar ju mycket förstår jag, om du tänker efter, vad var det som var så speciellt då med Nossebro?
- L: Jag tror det var lärarna. För de var, duktiga var de. De var mer än lärare. Det var som en storebror, som man inte träffade så ofta kanske. Halvt bara kännande storebror. Som man såg upp till och lyssnade på.

Tilltro till den egna förmågan

- Ingenting var svårt när man kom hit liksom. Det var ju som att fortsätta i nian, typ. Matten, det var ju samma matte som i nian, bara pyttelite nya grejer bara. Så det hakade på bra efter nian i alla fall. A1
- Tar man engelska till exempel så hade vi extremt mycket kunskaper när vi kom hit. Och då kände man att man inte gjorde något vettigt på lektionen här för det var sådant som vi läste när vi gick i högstadiet. B10

När lärarna säger detta lärde ni er i högstadiet, nej det har inte vi gjort säger vissa. Men det har jag varit med på. Det som lärarna säger att vi lärde oss i högstadiet, det har jag varit med på.

A2

I alla kärnämnen så var jag väl förberedd, kunskapsmässigt så. Kunskapsmässigt så tyckte jag att det var bra från Nossebro. A7

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

- I: Är det något mer om Nossebro och tiden där som du tycker har varit viktigt och som du gärna vill föra fram?
- L: Nej, inte direkt. Det var skönt att gå där. Man kände att man betydde någonting eftersom lärarna la ner så mycket tid för att man skulle lyckas. Och att de inte, var det någon som gav upp så sket lärarna inte i den personen. Utan de tog tag i det och försökte verkligen hjälpa honom eller henne att verkligen ta tag i det igen och komma ikapp.

Vanliga föreställningar om inkludering

- Orealistiskt hos oss, vi har så många elever med funktionsnedsättning
- Orimligt att elever som saboterar ska vara med i klassen
 - Vissa elever klarar inte av att vara i grupp
 - Man lär sig bättre i homogena grupper
 - Påhitt av folk som aldrig varit i ett klassrum
- Vi pratar inte längre om inkludering, lärarna blir vansinniga
- Vi har inte utbildning för att ta hand om funktionshindrade
 - Duktiga elever drabbas
- Problemelever får inte det stöd de behöver i det vanliga klassrummet

- Persson, Elisabeth & Persson, Bengt (2011). Inkludering för ökad måluppfyllelse ur ett elevperspektiv. *Paideia* 2011 (02), 49-58. Dafolo förlag, Fredrikshavn, Danmark
- Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2012). *Inkludering och måluppfyllelse: att nå framgång med alla elever*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Persson, Elisabeth (2012). Raising achievement through inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13603116.2012.745626>
- Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2014). Socialt kapital och skolframgång – Essunga tre år senare. I L. Quortrup (red). *Inklusionens historie og aktualitet*. Frederikshavn: Dafolo A/S
- Persson, Bengt (2014). An Equal education for all children and young people. I *L'education inclusive: une formation à inventer*. Actes du Colloque international UNESCO, Paris. p. 149-160
- Allan, Julie & Persson, Elisabeth (2015). Students' perspectives on raising achievement through inclusion in Essunga, Sweden, *Educational Review*, <http://dx.doi.org/10.1080/00131911.2015.1058752>
- Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2016). *Inkludering och socialt kapital: Skolan och ungdomars välbefinnande*. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Elisabeth & Allan, Julie (in progress). *Trust, social capital and young peoples' faith in the future*.

